

Mångspråkiga lånecentralen

Medieförsörjningsplan 2022

Innehållsförteckning

Mångspråkiga lånecentralen	1
Medieförsörjningsplan 2022	1
Innehållsförteckning	1
Ett statligt uppdrag	2
Bestånd	3
<i>Gränsdragningar</i>	3
Språk 3	
Medietyper	3
Kvalitetskriterier	3
<i>Utveckling av bestånd</i>	4
<i>Klassning av bestånd</i>	4
Lättillgängliga språk	4
Svårtillgängliga språk.....	5
Bristspråk5	
<i>Gallring</i> 5	
<i>Prioriteringar</i>	6
Användarvillkor.....	6
<i>Delaktighet</i>	6
Utmaningar	7
Revision av medieplan	7

Medieförsörjningsplanen är ett övergripande styrdokument som främst vänder sig till medarbetare på Mångspråkiga lånecentralen (MLC) men även till representanter på Sveriges folkbibliotek. Planen anger riktlinjer för arbetet med mångspråk i landet.

Medieförsörjningsplanen är framtagen av Stockholms stadsbibliotek vars uppdrag är att förvalta arbetet med det statliga mångspråksutbudet genom MLC.

Detta underlag beskriver följande uppdrag:

Kompletterande medieförsörjning av mångspråkig media enligt medieförsörjningsplan för mångspråkiga medier.

Medieplanen har främst utarbetats av personal vid MLC i dialog med representanter för mångspråkigt biblioteksarbete på folkbibliotek (referensgrupp) samt Kungliga biblioteket.

Kungliga biblioteket beslutar att anta Mångspråkiga lånecentralens medieförsörjningsplan att gälla tills vidare med översyn varje år och revidering vid behov.

Ett statligt uppdrag

Mångspråkiga lånecentralen ska inom ramen för det statliga uppdraget komplettera folkbibliotekens bestånd av mångspråkiga medier.

Medieplanen tar särskilt fasta på bibliotekslagens följande paragrafer:

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på 1. de nationella minoritetsspråken 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och 3. lättläst svenska.

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Bestånd

Mångspråkiga medier står för ca 14 procent av folkbibliotekens bestånd enligt nationell biblioteksstatistik 2020.

Mångspråkiga lånecentralen har ett bestånd av tryckta böcker som innefattar runt 130 000 titlar på över 100 språk.

Gränsdragningar

Språk

Språk som inte inkluderas i MLC:s samling är:

- Svenska
- Svenska minoritetsspråk; finska, jiddisch, meänkieli, romska, samiska
- Övriga nordiska språk
- Främmande språk; engelska, tyska, franska¹

Medietyper

Följande medietyper inkluderas inte i samlingen:

- E-medier
- Läromedel och kurslitteratur
- Periodika
- Språkkurser
- Filmer

Kvalitetskriterier

Vid urval, såväl vid inköp som vid gallring, tas hänsyn till kvalitet, aktualitet och saklighet. Inga urval sker på ideologisk, politisk eller religiös grund och de urval som görs är främst behovsdriven utifrån en samlad bild av svenska folkbiblioteks behov.

Ett kvalitativt urval sker kontinuerligt i och med medarbetarnas samlade kompetens som bland annat grundar sig på en bred kännedom om språk och utgivning. Med anledning av den språkliga och litterära bredden är det ibland svårt att leva upp till kvalitetskraven och därför

¹ De språk som historiskt räknats som skolspråk i Sverige finns inte att tillgå på MLC

är dialog med och återkoppling från användare till stor hjälp i arbetet.

Utveckling av bestånd

Bestånd av mångspråk på svenska folkbibliotek ska styras av de behov som finns i egna kommunen. MLC:s bestånd ska primärt styras efter de behov av kompletteringar som svenska folkbibliotek har.

Utveckling av beståndet grundas på:

- Beställningar från folkbibliotek i landet.
- Kontinuerlig dialog med referensgrupp, bestående av representanter från folkbibliotek i landet.
- Årlig analys av demografiska förändringar baserat på statistik från SCB.
- Årlig insamling och analys av statistik för bestånd av mångspråkig litteratur i landet

MLC:s utveckling av beståndet grundas på:

- Beställningar från folkbibliotek i landet.
- Kontinuerlig dialog med referensgrupp, bestående av representanter från folkbibliotek i landet.
- Årlig analys av demografiska förändringar baserat på statistik från SCB.
- Årlig insamling och analys av statistik för bestånd av mångspråkig litteratur i landet

Klassning av bestånd

Även om folkbiblioteken i Sverige under senare år byggt upp sina samlingar och ökat sitt utlån av mångspråkiga medier finns inom vissa språk stora hinder att möta användarens behov av litteratur. Inköp av medier på olika språk är i många fall ett detektivarbete och kommunala upphandlingsregler försvårar arbetet på olika sätt.

Som ett led i att förtydliga och förenkla beståndsarbetet både för folkbibliotek i landet och för MLC har mångspråksmedier nedan klassats utifrån förvärvsmöjligheter. Klassningen ska årligen ses över grundat på punkterna ovan under rubriken *Utveckling av bestånd*.

Språken klassas enligt följande:

- Lättillgängliga språk
- Svårtillgängliga språk
- Bristspråk

Lättillgängliga språk

Hit klassas de språk där folkbibliotek i landet till stor del själva kan tillgodose behoven hos användarna. Titlar på dessa språk finns i stor utsträckning att tillgå via upphandlade inköpskanaler.

Följande språk klassas i nuläget som lättillgängliga:

Lättillgängliga språk:

Folkbiblioteken tillgodoser behovet hos användarna.

MLC kompletterar endast med specifika titlar.

- Arabiska
- Bosniska
- Kinesiska
- Kroatiska
- Kurdiska (Kurmanji)
- Persiska
- Polska
- Ryska
- Serbiska
- Somaliska
- Spanska
- Turkiska

- Arabiska
- Bosniska
- Kinesiska
- Kroatiska
- Kurdiska (Kurmanji)
- Persiska
- Polska
- Ryska
- Serbiska
- Somaliska
- Spanska
- Turkiska

För dessa språk kompletterar MLC endast med specifika titlar. Främst titlar utgivna på originalspråk och tillgängliga via speciella inköpskanaler. Detta innebär att det för folkbiblioteken endast är möjligt med enstaka lån på dessa språk, det vill säga inga depositioner av nyare titlar.

Svårtillgängliga språk

För svårtillgängliga språk har MLC ett bredare inköpsförfarande. MLC ska tillhandahålla ett bestånd som kan säkerställa att svenska folkbibliotek har tillgång till kompletterande medier på de språk som talas i Sverige exklusive de språk som nämns under rubriken *Gränsdragningar* ovan.

Inköp till MLC av svårtillgängliga språk baseras på punkterna ovan under rubriken *Utveckling av bestånd*.

Bristspråk

Detta är språk där efterfrågan är stor och där MLC har mycket små bestånd på grund av liten eller av andra anledningar svårtillgänglig utgivning. Medier på dessa språk kan i de flesta fall enbart lånas som enstaka lån. Folkbibliotek som gallrar litteratur på bristspråk uppmanas, att efter kontakt, skänka dessa till MLC.

Gallring

MLC har inget bevarandeuppdrag. Mediebeståndet ses kontinuerligt över och slitna eller trasiga medier samt medier med föråldrat eller inaktuellt innehåll gallras. Medier som inte varit utlånade på fem år övervägs för

gallring men då alltid i relation till språkets utgivning samt tillgänglig litteratur på marknaden.

Prioriteringar

- Inköp inom kategorin *bristspråk*.
- Inköpskanaler bevakas kontinuerligt genom kontakt med svenska och utländska förlag och distributörer.
- Arbete utifrån gällande gallringsplan.

Användarvillkor

Beställningar av depositioner görs via formuläret för depositionsbeställningar.

Beställningar av enstaka lån görs i Libris eller via e-post.

Medier ur MLC:s bestånd ställs kostnadsfritt till samtliga svenska folkbiblioteks förfogande. Det beställande biblioteket betalar porto för att skicka tillbaka de lånade böckerna. Skolbibliotek som har behov av depositioner ur MLC:s bestånd ska vända sig till sitt närmaste folkbibliotek med sin förfrågan.

MLC ingår i det allmänna fjärrlånesystemet och beståndet är därmed tillgängligt för fjärrlån för andra bibliotek än folkbibliotek. Mångspråkiga lånecentralens bestånd finns i Libris och kan beställas via Libris fjärrlån.

Fjärrlån till övriga Norden är i regel kostnadsfria, medan fjärrlån till och från länder utanför Norden i regel inte utförs alls.

Låntagande bibliotek ansvarar för inlånat material från MLC och ersätter skadade eller förkomna medier enligt nedan:

- Vuxenmedia 300 kr
- Barnmedia 100 kr

Delaktighet

Den som är intresserad av mångspråk är välkommen att ingå i folkbibliotekens referensgrupp. Folkbiblioteken får årligen förfrågan om att delta.

Utmaningar

- Bibliotekens behov av kompletterande mångspråk riskerar överträffa tillgången utifrån MLC:s resurser.
- Komplicerade betalningsformer vid utlandsköp.
- Gallring av media på andra språk kräver specifik kompetens och noggrannhet.
- Avsaknad av viss specifik språkkompetens inom MLC ökar behovet av att köpa in tjänster för katalogisering och inköp på dessa språk.
- Det praktiska arbetet med inköp och logistik är tidskrävande och riskerar gå ut över den tid som läggs på strategi och dialog.
- Lagen om offentlig upphandling påverkar i hög grad inköpsmöjligheter till folkbiblioteken.

Revision av medieplan

Denna medieförsörjningsplan ses årligen över av MLC:s ledning. Revidering sker vid behov i samråd med folkbibliotekens referensgrupp och Kungliga biblioteket.

Metod för insamling av består av:

- Demografiska data: Sveriges språk i siffror (SCB)
- Statistik: Folkbibliotekens utlån/bestand
- MLC statistik
- Referensgrupp: kvalitativ dialog
- Enkät: Subjektiva behovsunderlag

Bif. FAQ Medieförsörjningsplan MLC

Stockholm 2022-11-28

Anders Söderbäck
Stockholms stadsbibliotek